

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE
privind inadmisibilitatea recursului

în cauza civilă

Ghișușcă Diana, Voloșenco Valentina vs. Țurcan Natalia, Țurcan Lilia,
Țurcan Victoria

cu privire la apărarea dreptului de proprietate și a bunei vecinătăți prin
restabilirea situației anterioare prin demolarea construcției neautorizate,
împotriva deciziei din 24 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2ra-688/24

NR. PIGD 2-12115134-01-2ra-07062024)

Recurs inadmisibil în temeiul art. 433 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură
civilă, ca fiind depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434
din același Cod.

Au examinat anterior cauza judecătoria:

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. C. Roșca
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, jud. I. Secrieru, V. Mihaila, I. Cotruță

08 aprilie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând, în lipsa părților, admisibilitatea recursului declarat de către Ghișușcă Diana,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Gheorghe Stratulat,

Ion Munteanu, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 02 mai 2012, Ghișușcă Diana și Voloșenco Valentina au depus cerere de chemare în judecată împotriva Nataliei Țurcan, Liliei Țurcan și Victoriei Țurcan privind apărarea dreptului de proprietate și a bunei vecinătăți prin restabilirea situației anterioare prin demolarea construcției neautorizate.
2. Prin hotărârea din 27 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea s-a respins ca fiind neîntemeiată.
3. La 25 iunie 2019, Ghișușcă Diana, reprezentată de avocatul Iamandii Vasile și Voloșenco Valentina, au depus cerere de apel (nemotivată) împotriva hotărârii din 27 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, iar la 27 decembrie 2019 au depus cerere de apel (motivată), prin care s-a solicitat casarea hotărârii din 27 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.
4. Prin decizia din 24 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Ghișușcă Diana, reprezentată de avocatul Iamandii Vasile și Voloșenco Valentina, fiind menținută hotărârea din 27 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.
5. La 07 iunie 2024, Ghișușcă Diana a depus în adresa Curții Supreme de Justiție cerere de recurs împotriva deciziei din 24 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a solicitat casarea deciziei din 24 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 27 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.
6. În drept, s-au invocat prevederile art. 429-431, art. 432 alin. (1) lit. e), art. 434, art. 436-437 din Codul de procedură civilă.
7. La 16 iunie 2025, Ghișușcă Diana a depus în adresa Curții Supreme de Justiție un supliment la cerere de recurs.
8. Pe parcurs, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia recursului declarat de Ghișușcă Diana fiindu-i explicat dreptul de a depune referință la recursul declarat.

9. Însă, până la data stabilită pentru examinarea admisibilității recursului, intimații nu au făcut uz de dreptul său procedural de a depune referința.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

10. Art. 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel.”

11. Art. 433 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.”

12. Art. 434 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

13. Art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

14. Art. 75 alin. (4) din Codul de procedură civilă:

„(4) Actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sînt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpă reprezentantului este echivalentă culpei părții.”

15. Art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.”

16. Art. 102 alin. (4¹) din Codul de procedură civilă:

„(4¹) Participanții la proces înștiințați în mod legal o dată nu pot invoca necitarea lor pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară.”

17. Art. 105 alin. (5) din Codul de procedură civilă:

„(5) Citația sau înștiințarea adresată persoanei fizice se înmînează personal contra semnătură pe cotor. Citația sau înștiințarea adresată unei organizații se înmînează persoanei cu funcție de răspundere respective contra semnătură pe cotor sau, în cazul absenței acesteia, se înmînează în același mod unui alt angajat, considerîndu-

se recepționată de organizație. Dacă părțile și alți participanți la proces sînt reprezentați de avocați, citațiile și înștiințările se expediază la sediul avocaților, recepționarea înlăturînd orice viciu de citare a participanților. Citațiile și înștiințările expediate reprezentanților la adresa electronică înregistrată în Programul integrat de gestionare a dosarelor se consideră recepționate de către părți și alți participanți la proces.”

18. Art. 107 alin. (2) din Codul de procedură civilă:

„(2) Partea este obligată să informeze instanța, nu mai tîrziu de 3 zile pînă la data ședinței de judecată, despre angajarea unui avocat, schimbarea sau renunțarea la serviciile avocatului, prezentînd instanței datele de contact ale noului avocat, inclusiv adresa electronică a acestuia.”

19. Art. 110 din Codul de procedură civilă:

„Termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.”

20. Art. 111 alin. (1), (2) și (3) din Codul de procedură civilă:

„(1) Actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească.

(2) Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade.

(3) Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.”

21. Art. 113 din Codul de procedură civilă:

„Dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.”

22. Art. 389 alin. (4), (6) din Codul de procedură civilă (în vigoare la data emiterii dispozitivului deciziei – 24 noiembrie 2020):

„(4) Decizia integrală se întocmește în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului deciziei și se publică pe pagina web a instanței judecătorești.

(6) Decizia integrală se remite părților în termen de 5 zile de la semnare.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

23. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului este de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale, care este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

24. Din actele dosarului rezultă că, la 24 noiembrie 2020, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat o decizie, prin care s-a respins apelul declarat de Ghișușcă Diana, reprezentată de avocatul Iamandii Vasile și Voloșenco Valentina, fiind menținută hotărârea din 27 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.
25. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, atât în fața primei instanțe, cât și în fața instanței de apel, drepturile și interesele recurenteii Ghișușcă Diana au fost reprezentate și apărate de către avocatul Iamandii Vasile, în baza contractului de asistență juridică nr. 05/14-IV din 05 februarie 2014 și a împuternicirilor eliberate sub formă de mandat avocațial seria și numărul MA 0328412 din 19 februarie 2014 (vol. I, f. d. 104).
26. Astfel, la 25 iunie 2019 și 27 decembrie 2019, avocatul Iamandii Vasile a depus în interesele Dianei Ghișușcă cererile de apel respective, fiind citat pentru ședința din 25 februarie 2020, ora 12:00 (vol. I, f. d. 236).
27. Totodată, pentru ședința din 25 februarie 2020, ora 12:00, a fost citată și Ghișușcă Diana, însă scrisoarea expediată în adresa acesteia s-a întors cu mențiunea factorului poștal „nereclamat” (vol. III, f. d. 2).
28. Ulterior, avocatul Iamandii Vasile a fost informat despre ședința din 14 aprilie 2020 (vol. III, f. d. 11), iar scrisoarea expediată în adresa Dianei Ghișușcă s-a întors cu mențiunea factorului poștal „nereclamat” (vol. III, f. d. 7).
29. Pe parcurs, avocatul Iamandii Vasile a fost informat despre ședința din 23 iunie 2020 (vol. III, f. d. 15), iar scrisoarea expediată în adresa Dianei Ghișușcă s-a întors cu mențiunea factorului poștal „nereclamat” (vol. III, f. d. 18).
30. La 22 iunie 2020, avocatul Iamandii Vasile a depus o cerere de amânare, ședința fiind amânată pentru 29 septembrie 2020.
31. Respectiv, la 28 iulie 2020, avocatul Iamandii Vasile a fost informat despre ședința din 29 septembrie 2020, iar scrisoarea expediată în adresa Dianei Ghișușcă s-a întors cu mențiunea factorului poștal „nereclamat”.
32. La 28 septembrie 2020, avocatul Iamandii Vasile a depus o cerere de amânare, ședința fiind amânată pentru 03 noiembrie 2020.
33. La 02 noiembrie 2020, avocatul Iamandii Vasile a fost informat despre ședința din 03 noiembrie 2020, iar la 02 noiembrie 2020, avocatul Iamandii Vasile a depus o cerere de amânare, ședința fiind amânată pentru 24 noiembrie 2020.
34. La 23 noiembrie 2020, avocatul Iamandii Vasile a fost informat despre ședința din 24 noiembrie 2020, iar la 23 noiembrie 2020, avocatul

Iamandii Vasile a depus o cerere de amânare, care a fost respinsă (vol. III, f. d. 57-60).

35. Totodată, în aceeași ședință de judecată, a fost pronunțat dispozitivul deciziei.
36. Ulterior, decizia Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2020, a fost expediată participanților la proces la 18.12.2020. (vol. III, f. d. 75).
37. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, fiind citat în repetate rânduri la ședințele de judecată, inclusiv pentru ședința din 24 noiembrie 2020, se prezumă că avocatul Iamandii Vasile, care acționează în interesele Dianei Ghișușcă, a cunoscut despre emiterea deciziei din 24 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și soluția adoptată de către instanța de apel, la aceeași dată.
38. În continuare, pornindu-se de la prezumția legală că Ghișușcă Diana cunoștea despre emiterea la 24 noiembrie 2020 a dispozitivului deciziei instanței de apel, aceasta trebuia să cunoască că decizia integrală se întocmește în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului deciziei și se publică pe pagina web a instanței judecătorești, după cum prevedea art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă.
39. Această normă reflectă un standard de previzibilitate impus tuturor participanților la proces în vederea respectării termenelor de exercitare a căilor de atac.
40. Însă, Ghișușcă Diana nu a făcut uz de dreptul său de a face cunoștință cu actele dosarului și a se familiariza cu decizia integrală a instanței de apel.
41. Totodată, Ghișușcă Diana a avut posibilitatea efectivă de a lua cunoștință de decizia motivată a instanței de apel, inclusiv de pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată <https://instante.justice.md/>, care a fost publicată la 16 decembrie 2020.
42. Întocmirea, iar ulterior publicarea deciziei integrale pe pagina oficială a instanței reprezintă un mijloc accesibil, public și previzibil de informare, care nu poate fi ignorat în mod justificat de către o parte în proces.
43. Însă, recurenta nu a făcut uz de dreptul său de a face cunoștință cu actele dosarului și, respectiv, cu decizia integrală a instanței de apel, care era publicată atât pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată, cât și anexată la actele dosarului.
44. Din aceste considerente, Ghișușcă Diana urma să manifeste diligență de a se interesa cu promptitudine despre întocmirea deciziei integrale a Curții de Apel Chișinău, fie să facă cunoștință într-un termen rezonabil cu actele dosarului, fie să acceseze Portalul Național al Instanțelor Judecătorești.

45. Or, lipsa la actele dosarului a dovezii comunicării deciziei integrale a instanței de apel, nu poate deriva în exercitarea căii de atac (recurs) peste o perioadă nejustificat de lungă, în circumstanțele speței.
46. Așadar, aplicând principiul *nemo censetur ignorare legem*, conform căruia necunoașterea sau cunoașterea greșită a legii nu exonerează persoanele de obligația de a se conforma legii și, având în vedere publicarea deciziei integrale a Curții de Apel Chișinău la 16 decembrie 2020, Ghișușcă Diana avea posibilitatea și obligația de a face cunoștință cu aceasta, inclusiv în cazul în care nu a recepționat-o prin poștă. Această obligație de diligență derivă direct din principiile de previzibilitate a legii și de responsabilitate procesuală a părților.
47. În aceste condiții, este în afara oricărui dubiu că Ghișușcă Diana avea obligația de a se interesa cu promptitudine despre rezultatul ședinței din 24 noiembrie 2020, de a urmări redactarea și publicarea deciziei integrale a instanței de apel și de a o accesa în termen. Pronunțarea dispozitivului deciziei în ședință publică și obligația legală de întocmire a deciziei integrale în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului, urmate de publicarea acesteia pe pagina web a instanței judecătorești, în ordinea stabilită de art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, conturează o obligație de diligență clară din partea recurentului.
48. Subsecvent, exercitarea de către Ghișușcă Diana a căii de atac – recursul, peste mai bine de 3 ani și 5 luni (16 decembrie 2020 – 07 iunie 2024) de la data publicării deciziei integrale pe pagina web a instanței judecătorești, nu poate fi reținută de către Curtea Supremă de Justiție pentru a considera recursul ca fiind depus în termen.
49. În pofida prezumției că îi erau cunoscute prevederile art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă și că decizia integrală a instanței de apel urma a fi întocmită în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului deciziei, Ghișușcă Diana nu a adresat Curții de Apel Chișinău nici o cerere, prin care ar fi solicitat comunicarea deciziei integrale din 24 noiembrie 2020 sau de a lua cunoștință cu actele dosarului civil, în termen rezonabil.
50. În aceste condiții, Completul de judecată reține că, recurenta Ghișușcă Diana nu a manifestat diligență procesuală rezonabilă pentru a lua cunoștință cu decizia integrală a instanței de apel într-un termen proxim, deși era previzibil că decizia instanței de apel urma a fi întocmită, potrivit legii, în termen de 30 de zile calculate de la 24 noiembrie 2020. Lipsa oricărei solicitări adresate Curții de Apel Chișinău privind comunicarea deciziei integrale sau accesarea materialelor dosarului, constituie o atitudine pasivă culpabilă, ce nu poate fi pusă pe seama

instanței sau invocată ulterior în scopul exercitării unei căi de atac peste termen.

51. Astfel, neglijența sau pasivitatea părții în exercitarea drepturilor procesuale nu poate fi folosită ca fundament pentru eludarea unui termen de decădere stabilit de lege. Or, publicarea deciziei integrale a instanței de apel pe Portalul Național al Instanțelor Judecătorești reprezintă un mijloc accesibil, public și previzibil de informare, care nu poate fi ignorat în mod justificat de către o parte în proces. Iar, în lipsa unor dovezi care să demonstreze un impediment obiectiv în accesarea deciziei publicate sau luarea de cunoștință cu actele dosarului, termenul de 2 luni pentru declararea recursului de către Ghișușcă Diana, în circumstanțele speței, se consideră a fi vădit expirat.
52. Prin urmare, recurenta a avut la dispoziție toate premisele legale și factuale pentru a-și exercita cu diligență drepturile procesuale.
53. Subsecvent, omiterea efectuării actului de procedură (depunerea recursului) în interiorul termenului legal, se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv al recurentei, care urma să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă la folosirea cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale.
54. Întrucât termenul de recurs are natura unui termen imperativ și peremptoriu, nerespectarea sa atrage sancțiunea inadmisibilității recursului.
55. Completul de judecată subliniază că, termenele procedurale asigură un cadru optim pentru desfășurarea actului de justiție, având rolul de a ordona acțiunile procedurale și de a consolida securitatea raporturilor juridice. Drepturile procesuale ale unei persoane pot fi exercitate doar în limitele stabilite de legiuitor, cu respectarea cerințelor legale, inclusiv a termenelor prevăzute. După expirarea acestor termene, titularul dreptului nu mai poate valorifica respectivul drept în fața instanței.
56. În consecință, prin depunerea cererii de recurs la 07 iunie 2024, recurentul a omis termenul legal de exercitare a căii de atac, deși avea obligația procesuală de a manifesta diligența necesară și de a exercita un rol activ în cadrul prezentului litigiu.
57. Completul de judecată subliniază că, unul dintre principiile fundamentale ale procesului este buna-credință a participanților. Buna credință implică obligația părților de a respecta termenele prevăzute de lege. Termenul de recurs stabilit la art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, ceea ce înseamnă că nerespectarea acestuia duce la pierderea dreptului părții de a mai exercita această cale de atac

58. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, participanții la un proces trebuie să joace un rol activ, urmărind cu diligență derularea procedurii și exercitându-și drepturile procedurale cu bună credință. Totodată, imperioase speței sunt și constatările Curții de la Strasbourg, potrivit cărora reglementarea referitoare la formalitățile și termenele ce trebuie respectate pentru exercitarea unei căi de atac urmărește să asigure o bună administrare a justiției și, în particular, să respecte principiul securității raporturilor juridice și că cei interesați trebuie să aibă posibilitatea de a se aștepta ca aceste reguli să fie aplicate. Aceste termene urmăresc mai multe scopuri importante, și anume, să garanteze securitatea juridică, fixând un termen pentru acțiuni, să pună pe eventalii pârâți la adăpost de plângeri introduse foarte târziu, care ar fi, probabil, mai dificil de combătut, și să împiedice nedreptățile ce s-ar putea produce dacă tribunalele ar fi chemate să se pronunțe în legătură cu evenimente consumate cu mult timp în urmă.
59. Nerespectarea termenului de recurs este, așadar, rezultatul exclusiv al conduitei procesuale pasive a recurentului, care avea obligația legală de a acționa prompt și cu responsabilitate. Admiterea unui recurs declarat tardiv ar aduce atingere principiului securității raporturilor juridice și ar submina încrederea în actul de justiție.
60. Față de cele expuse și constatând că recursul formulat a fost depus cu depășirea termenului legal prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată va declara inadmisibil recursul depus de către Ghișușcă Diana.
61. Ținând cont de cele expuse *supra* și în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. b), art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Declară inadmisibil recursul depus de către Ghișușcă Diana împotriva deciziei din 24 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Gheorghe Stratulat

Ion Munteanu